

שבת שירה כל השנה

המדבר לתקופת מה עד הכניסה לארץ. על כך נאמר בתחלת פרשתנו "ויסב אלקים את העם דרך המדבר".

ואכן לאחר מתן תורה והקמת המשכן כבר התכוננו בני ישראל לכניסה המיידית לארץ, הדרך מהר סיני אל גבול הארץ הדרומי אורכת אף היא י"א יום בלבד (על כך נאמר בתחילת חומש דברים "אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר עד קדש ברנע"). אלא שאז אירע חטא המרגלים ועונשו היה המשך הנדודים במדבר, כך שמסע של י"א יום נמתח על פני ארבעים שנה. על פי הבנה זו הנדודים במדבר היו ענין שלילי, והיוו שינוי כביכול מהתכנית האלקית המקורית.

אך בשיחה (תחילת ס"א) מביא את דברי המדרש בתחילת פרשתנו בו מפרש את הפסוק "ויסב אלקים את העם דרך המדבר" על ארבעים שנות הנדודים במדבר, שמכך מובן שכבר מיד בעת היציאה ממצרים כבר היתה התכנית האלקית להתעכב במדבר ארבעים שנה. ומכך אנו מוכרחים להסיק שנדודים אלו לא היו רק ענין שלילי (שהרי הם נגזרו עוד לפני החטא), אלא טמון בהם ענין חיובי עמוק, ובלשונו "ארבעים שנה למעליותא".

ואכן בשיחה (סעיפים ג-ד) מאריך לבאר שי"א המסעות רומזים לגילוי עצמותו ית', ובכדי שבני ישראל יוכלו לקבל גילוי זה בצורה פנימית נדרשה עבודה של הפנמה במשך ארבעים שנה ("בן ארבעים לבינה") ועבודה בבירור הניצוצות הפזורים במדבר, עד שנעשו מוכנים לקבל את הגילוי האלקי.

ג' מצוות. נושא נוסף העובר כחוט השני לאורך השיחה, אם כי פחות מודגש, הוא ג' המצוות שנצטוו ישראל בכניסתן לארץ. למנות להם מלך, למחות זרע עמלק, ולבנות בית הבחירה.

הציווי על מחיית זרע עמלק נאמר בפרשתנו, ובשיחה מראה כיצד כל ג' המצוות רמוזות בפרשה ובתאריכים בהם אנו נמצאים. ראה הערות 31 ו-137, וכן בתחילת ס"א.

מבנה השיחה:

העלאת נושאים לביאור. התאריך והפרשה (סעיפים א-ב). בפתח השיחה מסדר בקצרה את הנקודות שיתבארו באריכות בהמשכה:

(א) הקשר של יו"ד שבט ליום רביעי בו נתלו המאורות. (ב) הקשר המיוחד לשבת הקרובה, שבת שירה (ומבאר בקצרה הקשר של שבת, שירה, והילולא, כיון שכל העליות – כולל העליות של יום השבת ויום ההילולא – הם על ידי שירה). (ג) ההמשך בט"ו בשבט. (ד) והקשר לפרשיות בשלה ויתרו (ס"א).

מפרט ומציין נקודה משותפת לפרשיות אלו, בהם מסופר על קריעת הים, מלחמת עמלק והודאת יתרו, המהווים כולם הכנה למתן תורה (ג' קטעים ראשונים בס"א), והעיקר, הכנה לגילוי ה"תורה חדשה" לעתיד לבוא (ג' קטעים הבאים בס"א). ומכאן עלינו להבין את התוכן הפנימי של האירועים הנ"ל והקשר שלהם ל"תורה חדשה" דלעתיד.

ביאור חלק א. תוכן פרשיות בשלה ויתרו, גילוי עצמותו ית' לבני ישראל על ידי עבודתם (סעיפים ג-ה). בכדי לבאר את כל הנ"ל, פותח ומבאר את המושגים "אחד עשר" – גילוי עצמותו יתברך, ו"ארבעים" – המשכה בפנימיות אצל בני ישראל. ועל פי זה מבאר כיצד הפסוקים המתארים את היציאה למדבר, רומזים לגילוי עצמותו יתברך לפנימיותם של בני ישראל (ס"א).

מוסיף ומבאר את הדרך בה זכו בני ישראל לגילוי זה, על ידי עבודתם בבירור הניצוצות וזיווך העולם בארבעים השנים בהם הלכו במדבר. ומקשר

מושגים מרכזיים בשיחה:

שיחה זו נאמרה בי"א שבט תשנ"ב ובימים הסמוכים לו, ועוסקת בתכנון של יום זה בקשר עם פרשת השבוע.

כידוע, ביו"ד שבט תש"י נסתלק כ"ק אדמו"ר הרי"צ, ושנה לאחר מכן באור לי"א שבט תשי"א, קיבל כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א את הנשיאות באמירת המאמר 'באתי לגני'. במאמר הודיע הרבי על תפקיד דורנו להמשיך את השכינה למטה ולהשלים את הכוונה העליונה של דירה בתחתונים, גילוי עצמותו יתברך כאן בעולם. והתווה את הדרך לכך – על ידי הפצת יהדות וחסידות במקומות רחוקים.

במשך השנים מאז, הגשים כ"ק אד"ש מה"מ את התכנית להבאת הגאולה על ידי צבא השלוחים המקיף את העולם, וכעבור ארבעים שנה, בעיקר במהלך שנת הנשיאות תנש"א-ב, הודיע שנשלמה העבודה וכעת הכל מוכן לגילוי עצמותו ית' בגאולה האמיתית והשלמה.

שיחה זו עוסקת בענייני הפרשה, ובמהלכה מתגלה כיצד כל העניינים הקשורים לשבת זו (פרשיות בשלה-יתרו) – יציאת מצרים, שבת שירה, מלחמת עמלק, הודאת יתרו וההכנה למתן תורה – כולם מתקשרים לנושא המרכזי של גילוי עצמותו ית' בגאולה השלימה על ידי עבודתם של ישראל. עם דגשים מיוחדים על הקשר לדורנו הדור השביעי, ולתקופתנו המיוחדת כאשר נסתיימה העבודה כולה ועומדים מוכנים לקבלת פני משיח.

[וראה עוד במדור 'להבין דבר מתוך דבר']

אחד עשר (ס"ג ואילך). אחת הנקודות העיקריות העוברות לאורך כל השיחה היא משמעותו של המספר אחד עשר, האחד שמעל העשר, הרומז על עצמותו ומהותו יתברך שלמעלה מעשרת הספירות.

כידוע, י"א ניסן הוא היום בו נולד כ"ק אד"ש מה"מ בשנת תרס"ב (ראה הערה 134 בשיחתנו), וי"א לחודש האחד עשר בשנת האחד עשר (תשי"א) הוא היום בו קיבל כ"ק אד"ש מה"מ את הנשיאות והכריז על מטרתו להביא לימות המשיח (ראה דבר-מלכות ש"פ וארא ס"ט-ע).

בשיחה נתבאר כיצד המספר אחד עשר מופיע שוב ושוב בכל ענייני הפרשה, ובכך מקשר אותם לגילוי עצמותו ית' בגאולה השלימה.

ההליכה במדבר ארבעים שנה (ס"ד ואילך). הדרך הישירה ממצרים לארץ ישראל עוברת לחוף הים התיכון דרך ארץ פלשתים (במסלול עזה-אשקלון-אשדוד של ימינו), דרך זו אורכת י"א יום בהליכה רגלית.

על פי פשוטו של מקרא, כשישראל יצאו ממצרים לא הוליכם הקב"ה בדרך זו, בכדי שלא יפגשו ישר במלחמה עם הפלשתים. ולכן הסב אותם אל

1) כמה הבהרות הנדרשות בענין זה:

א. באופן כללי 'אחד שלמעלה מעשר' יכול להתפרש על כל דרגה שמעל לעולם האצילות ועשרת הספירות שבו. אמנם בשיחה זו הדברים מכוונים בעיקר לעצמותו יתברך, אך בכמה מקומות המספר י"א מורה על דרגות אחרות (בח' המקיף שממנו יונקים ה"א כתרין דלעומת זה).

ב. 'אחד עשר' יכול להתפרש הן כאחד שנוסף על העשר, והן כמיוחד שבעשרה (כמו 'אחד העם' – המיוחד שבעם). כמו הדיבור 'אנכי ה' אלקיך' שנמנה כאחד מעשרת הדברות (המיוחד שבעשרה), ויחד עם זאת יש לו משמעות מעבר לעשרת הדברות (אחד שמעל העשר).

כך גם השיר חדש דלעתיד, המדרש מונה אותו כשירה העשירית, אך ממהלך הדברים בשיחה מובן שהשיר חדש הוא מספר י"א, והשירה העשירית היא שיר השירים הממוצע בין תשעת השירים והשיר הי"א.

זאת ג"כ למלחמת עמלק והודאת יתרו, הקשורים ג"כ עם בירור הניצוצות ועל ידי זה גילוי בחינת ה"א (ס"ו).

וכעת מובן הקשר של כל הנ"ל לתורה החדשה שתתגלה לעתיד (כפי שנשאל בס"א), כיון שגילוי "אחד עשר" – עצמותו ית', יהיה בשלימות בגאולה האמיתית בגילוי התורה החדשה (ס"ה).

ביאור חלק ב. ענינה של שבת שירה, החיבור של שירת הים ושיר חדש (ס"ו). עובר מענין לענין, אך עדיין סביב אותו ענין:

מבאר שביור העולם ועליית הניצוצות נקרא שירה (לשון נקבה), שיר של תשוקה וגעגועים להיכלל באלקות. ובשלימות הבירור כשיתגלה עצמותו ית' זהו השיר חדש (לשון זכר) שיהיה לעתיד, שיר של דביקות והתכללות בהקב"ה.

ועל פי זה מבאר עוד, ששבת שירה (ועל דרך זה שיר השירים) הם כעין ממוצע בין השירה והשיר, לאחר שנשלמו כל הבירורים והעליות ונרגש כבר השיר חדש דלעתיד לבוא.

הקשר אלינו (סעיפים ז-ח). חוזר ומקשר כל הנ"ל לתאריך בו אנו עומדים: מבאר שחודש שבט בכלל, ובפרט הימים שבין יו"ד-ט"ו בו, זהו זמן הקשור עם גילוי ה"א ועצמותו ית' בגאולה האמיתית (ס"ז).

במיוחד הדברים אמורים כלפי דורנו, שבימים אלו הייתה הסתלקות אדמו"ר הרי"צ והחלה עבודת הדור השביעי. ובמיוחד הדברים אמורים כלפי שנה זו – תשנ"ב – כאשר נשלמו כבר כל העליות ובירור הניצוצות, והגיע זמן הגאולה (ס"ח).

המעשה הוא העיקר (ט"ט-כ"א). חותם את השיחה בהוראות:

א. להשלים את עניני ההילולא. ב. כעת יש להתחיל את השיר חדש דלעתיד, השיר של הדביקות וההתכללות בעליון, השיר של הבטחון שהגאולה באה בפועל ממש (ט"ט). ג. סדר ההנהגה, ההתועדויות והדיבורים, בט"ו בשבט (ס"ח).

ויהי רצון ועיקר: שכל הענינים המדוברים יתגשמו תיכף ומיד (ס"א).

מושגים בשיחה:

כל בעלי השיר (ס"א). 'שיר' בלשון חז"ל הוא השרשרת שבצוואר הבהמה, ובעלי השיר הם הבהמות שמותר להוציא אותם בשבת לרשות הרבים עם השרשרת שבצווארם ולמשכם בה.

הבעל שם טוב מפרש 'שיר' במשמעות של ניגון, ובעלי השיר הם המלאכים היוצאים ממדרגתם ונמשכים לדרגה עליונה יותר על ידי השיר.

בשיחה מבואר על פי זה שאם כל עליה היא על ידי שיר, כולל העליות של יום השבת. הרי ש'שבת שירה' היא השבת ממנה נמשכים כל העליות של כל השבתות.

אנת הוא חד ולא בחושבן (ס"א). = אתה הוא אחד ולא בחשבון. המושג חשבון ומספרים שייך רק לאחר שישנה מציאות נוספת מבלעדי הקב"ה, ואילו הקב"ה עצמו הוא אחדות פשוטה שלא שייך בה מושגים אלו. לכן כשאנו מכנים את ה' במספר ואומרים ה' אחד, יש להבהיר שזהו אחד שאינו בגדר חשבון.

בחינת המקיף (ס"ד). בחסידות מבואר שהאור הפנימי המאיר בעולמות מתגלה בצד הקדושה דוקא. אך בחינת המקיף שלמעלה מהשתלשלות שם "כחשכה כאורה", אור וחושך שווים אצלו, ומשם יונקים הקליפות את חיותם. על ידי עבודתם של ישראל הם פועלים שהאור המקיף יומשך בפנימיות, למקום הראוי דוקא, לצד הקדושה.

י"א כתרין (ס"ד). בקדושה כל דרגה כלולה מעשר ספירות, לעומת זאת בקליפה כל דרגה יש בה י"א כתרין. הטעם לכך כיון שבקדושה האור האלקי מאוחד עם עשרת הכלים ואינו נמנה בפני עצמו, לעומת זאת הקליפה היא בחינת מוות, החיות שלה אינה מתאחדת עם הכלים, ולכן נמנית בפני עצמה. על פי הביאור שבשיחה, מספר י"א הכתרין דקליפה קשור עם המספר י"א בקדושה, בחינת המקיף ממנה הם יונקים כנ"ל.

י"ה, ו"ה. הנסתר והנגלות (ס"ט). יו"ד מורה על כח החכמה, ה"א על כח הבינה והמדות הנולדות ממנה, ו"ה מורות על כחות הדיבור והמעשה. החכמה שבמח והמידות שבלב הם נסתרות, והדיבור והמעשה הם נגלות. כמרומז בפסוק "הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו", והנגלות – ו"ה נגלות.

שם מ"ב (ס"ו). צירופי האותיות המופיעים בסיפורים ליד תפלת 'אנא בכח' אינם רק ראשי תיבות של תפלה זו, אלא מרכיבים את אחד משמותיו של הקב"ה. בצירוף זה ישנם מ"ב אותיות, לכן הוא נקרא שם מ"ב.

עניינו של שם זה הוא לפעול עליות, וכל העליות נפעלים על ידו. לכן רואים שבכל מקום שנפעלת עליה מלמטה למעלה (כמו בקריאת שמע שעל המיטה – עליית הנשמה, וקבלת שבת – עליית העולמות, וספירת העומר – העלאת המידות), אומרים את "אנא בכח".

אכתי עבדי אחשוורוש אנו (ס"ו). = עדיין עבדי אחשוורוש אנו. גאולת פורים לא היתה גאולה שלימה, כיון שגם לאחריה נשארו משועבדים לאומות. לעומתה גאולת פסח היתה גאולה שלימה שיצאנו לחירות גמורה. **י"א שבט. נתלו המאורות** (ס"ח). בשיחה אומר בקצרה שלאחר הסתלקות אדמו"ר הרי"צ ביו"ד שבט נעשית עליה גדולה בי"א שבט, עליה הרמוזה בענין של "נתלו המאורות".

בשיחה זו אמנם לא מפרט מהו העילוי שהיה באותו יום. אך בשיחת ש"פ וארא אומר במפורש שאו החל "המשך הנשיאות לאחר הסתלקותו" – נשיאותו של כ"ק אד"ש מה"מ. ובשיחה של ש"פ בא נתבאר עד"ו שבהסתלקות אדמו"ר הרי"צ "נתלו המאורות", ו"נתלו המאורות" רומז על "חסידי ותלמידיו המקושרים אליו כנשמות בגופים כאן למטה בדור התשיעי" – נשיאותו של כ"ק אד"ש מה"מ.

ומובן שזוהי ג"כ הכוונה כאן בדבריו אודות העליה ו"נתלו המאורות" של י"א שבט, יום תחילת נשיאותו.

ובזה מובן גם תוכנה של הערה 134 אודות הקשר בין י"א ניסן וי"א שבט, הקשר בין יום לידת אד"ש מה"מ ויום תחילת נשיאותו [וראה ג"כ עד"ו בהערה 50 לשיחת כ"ב שבט].

להבין דבר מתוך דבר:

אמנם במבט שטחי חלקה הראשון של השיחה (סעיפים א-י) מדברים על עניני הפרשה והתאריך באופן כללי, וחלקה השני (סעיפים ח-ט) מדבר על דורנו ותקופתנו. אך בהתבוננות חוזרת אפשר לראות את הרמיזות הברורות לדורנו לאורך השיחה כולה.

בתחילת השיחה (סעיפים ג-ד) מדבר על בחינת האחד עשר של גילוי עצמותו ית', שלוקח ארבעים שנה של בירור הניצוצות במדבר בכדי לקבל גילוי זה בפנימיות, על ידי העבודה מלמטה למעלה.

ולכאורה הדברים מכוונים לי"א שבט תשי"א בו החלה הנהגתו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, "אחד עשר בטהרתו" (כמבואר בס"ח). אך נדרשו ארבעים שנות עבודה של שליחות והפצת יהדות במקומות רחוקים, בכדי שנקבל גילוי זה בפנימיות.

וכמבואר בהמשך, הגילוי של עצמותו ית' יכול היה להיות כבר באותו יום, אך כדי שהדברים יבואו על ידי עבודתנו, מלמטה למעלה, נדרשה הכנה ארוכה.

המשך השיחה (ס"ו) עוסק בשבת שירה בהיותה הממוצע בין השירות שבועולם הזה לשיר חדש דלעתיד. והדברים מתקשרים מאליהם לתקופתנו, שכמבואר בסיום השיחה (ס"ט) אנו כעת עומדים בין השירה לשיר, בין סיום עליית הניצוצות, לדביקות והתכללות בעליון.

